

Kapitola 2

ZÁKLADY SVĚTLA

Obnovení denního svitu

Osvětlení je ve fotografii naprostý základ, bez něj by jednoduše snímky nevznikly. Není ale důležité množství světla. Může být snazší fotografovat za slunečného dne, než při svítání, výsledek ale nemusí být nutně lepší. Za úsvitu je kvůli dlouhé expozici nutný stativ nebo jiná pevná podpora, díky daným světelným podmínkám však mohou být výsledné snímky velmi dramatické.

Důležitým faktorem jsou především vlastnosti světla. Skvělé osvětlení může z obyčejné scény udělat naprosto výjimečnou. Zachycení dokonalého snímku není dáno pouze tím, že se dostanete na to správné místo, nebo že správně nastavíte parametry expozice. Stisknutí spouště v okamžiku, kdy je osvětlení nejvhodnější, hraje také velmi důležitou roli.

Velkou část umění fotografie tvoří právě práce s denním světlem. Slunce sice (ještě) ovlivnit nemůžeme, ale měli bychom si uvědomit, že vlastnosti jeho světla se mění s každou minutou, hodinu za hodinou a jsou také zcela jiné v různých ročních obdobích. Oblaka vytvářejí neustále měnící se difuzér a sluneční světlo rozptyluje, výška slunce ovlivňuje to, jak se různě natáčejí stíny a projevují se na fotografovaném objektu.

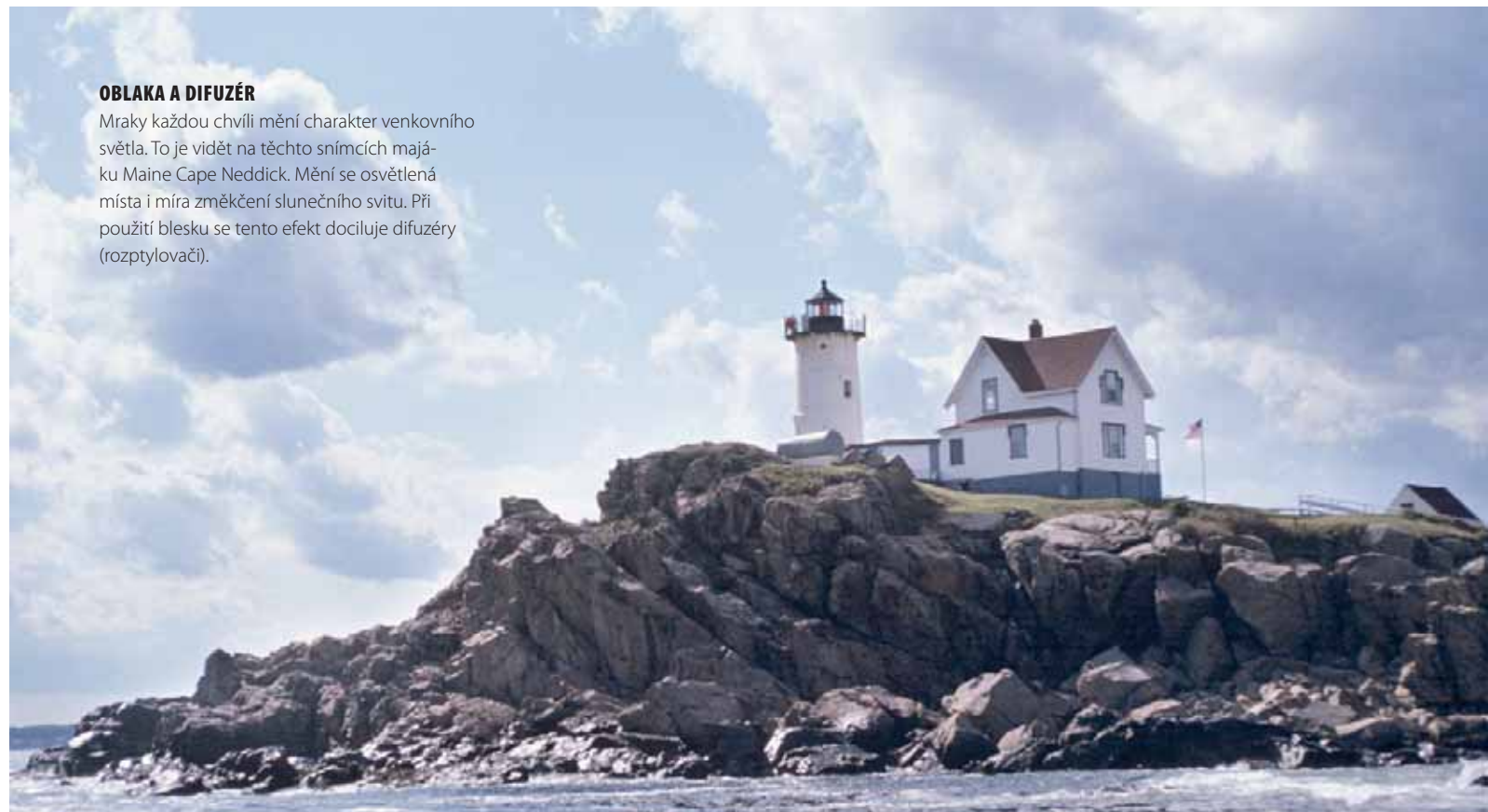
Kvalita světla je stejně důležitá i při práci s bleskem. Abychom dosáhli dobrého snímku, nestačí pouze osvětlit tmavý předmět. Dosažení správného umístění a vlastností blesku je často ovlivňováno snahou, aby účinek blesku co nejlépe napodobil sluneční svit. Sluneční paprsky předmět osvětlí z více stran, záleží na pozici fotoaparátu a denní době. Každý z těchto faktorů svým způsobem ovlivňuje rozmístění a vlastností stínů na fotografované scéně. Dobré zvládnutí úhlů, pod kterými je potřeba scénu nasvítit pro přípravu kreativních snímků, oceníte i při práci s bleskem.

Mezi světlem blesku a slunce jsou podstatné rozdíly, které je potřeba znát. Na snímku dobře osvětleném sluncem nebudou stíny úplně černé – světlo se odráží od mnoha dalších objektů. Tohoto efektu lze dosáhnout i pomocí fill-in (vykrývacího či výplňového) blesku. Obdobně – slunce je téměř vždy nad objektem a tak snímky vypadají přirozeněji, když i blesk umístíte výše. Světlo umístěné pod objektem působí pochmurně až nepřirozeně.

OBLAKA A DIFUZÉR

Mraky každou chvíli mění charakter venkovního světla. To je vidět na těchto snímcích majáku Maine Cape Neddick. Mění se osvětlená místa i míra změkčení slunečního svitu. Při použití blesku se tento efekt docílí difuzéry (rozptylovači).

DENNÍ DOBA

Denní doba, přesněji výška slunce ovlivňuje intenzitu slunečního svitu i bez přítomnosti oblaků. Tyto dva snímky kostelů v New Englandu se liší denní dobou – kolem poledne a pozdě odpoledne. První snímek (vlevo nahoře) zachycuje velmi kontrastní scénu s výraznými světlými a tmavými stíny a intenzivními barvami. Na

druhém snímku (vlevo dole) jsou znát jemnější barevné tóny, ale celkově teplejší, a výrazně menší rozdíl mezi světlými a tmavými plochami. Při fotografování s bleskem je možné kontrast ovládat pomocí dalšího blesku nebo odrazných desek pro projasnění stínů.

Čelní osvětlení

Úhel dopadajícího světla ve vztahu k umístění fotoaparátu značně ovlivňuje vzhled předmětů na snímku. Jsou to právě tyto úhly, které rozhodují o tom, jaký bude směr a poloha stínů, jak dobře budou barvy, tvary, trojrozměrnost a textura (kvalita povrchů) na snímku zaznamenány.

V reálném prostředí se světlo může nacházet kdekoliv v rozmezí 360° kolem předmětu, a to neuvažujeme vertikální pozici zdroje světla. Pozici a úhel světla rozdělujeme do tří základních zdrojů: za fotoaparátem, vedle

ÚŽASNÁ BARVA

Slunce v zádech je nejlepší volba, pokud chcete zachovat přesnou barevnost snímku. Tento snímek je z New Hampshire na podzim.

objektu a za objektem. Každé z těchto umístění je něčím charakteristické.

Nejjistější volbou pro snímky fotografované v terénu je čelní osvětlení, při kterém se slunce nachází za fotografem. Kontrast scény není příliš veliký, protože stíny dopadají směrem za fotografované objekty a senzor digitálního fotoaparátu může snímek snadno exponovat. Chybějící nebo málo viditelné stíny dovolují dosáhnout velmi věrného zachycení a podání barev v rozsahu celé snímávané scény.

I při čelním osvětlení ale můžeme narazit na problémy. Nedostatek stínů způsobuje ztrátu schopnosti vnímat snímek plasticky, třírozměrně. Fotografie je pouze dvojrozměrná a chybějící hloubka scény znamená, že divák se musí spoléhat na své zkušenosti, aby poznal, že fotbalový míč, na příklad, není placatý ale kulatý.

Ze stejného důvodu tento způsob osvětlení neposkytuje příliš mnoho informací o textuře povrchu, což často vede k pocitu jisté plochosti snímku, který se jeví spíše jako zjednodušeně popisný.

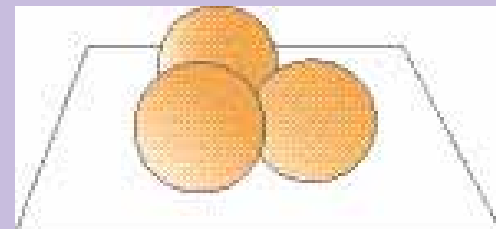
Samozřejmě že většina fotografů používá čelní osvětlení. Vestavěný nebo systémový blesk v sáňkách (hotshoe) je totiž umístěn tak, aby svítil z fotoaparátu stejným směrem, jakým je namířen i objektiv. Toto umístění zdroje světla je vyhovující i pohodlné jak pro fotografy tak i pro výrobce a je pomocí něho možné pořídit dobré snímky. Na druhou stranu však – a to je třeba poznamenat – ve většině případů není toto osvětlení nejvhodnější.

ŠKLEBÍ SE OBLIČEJE

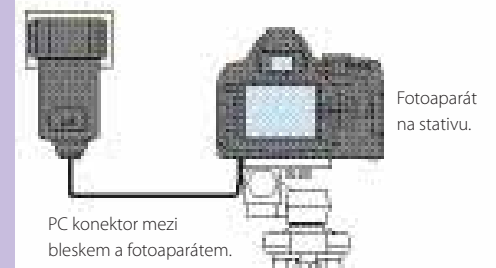
Venku na přímém světle není čelní osvětlení pro portrét ideální. Lidé se kvůli silnému slunečnímu světlu, které jim svítí čelně, přímo do očí, šklebí a na tváři se jim tvoří stíny okolo očí a pod nosem. Tento konkrétní problém řeší použití čelního blesku, který má krátký záblesk a je položen níže.

ČELNÍ BLESK

Toto obyčejné zátiší (použili jsme jej i na dalších stránkách) nám ukáže základní rysy hlavních osvětlovacích úhlů. Jeden blesk umístěný přímo vedle fotoaparátu rovnoměrně osvětlí celou scénu s lehkými stíny a světlými místy. Oranžová barva je vyrovnaná a sytá, z trojrozměrnosti objektů a textury povrchu se zachovaly pouze drobné náznaky.

Blesk s malým softboxem je umístěn vedle fotoaparátu a je namířen přímo na objekt.

PC konektor mezi bleskem a fotoaparátem.

Fotoaparát na stativu.